

ENGELLİ HAKLARI ÖZET LİSTESİ

1. **Devlet tiyatroları**, gösterilerini özürllülere ücretsiz sunmaktadır.
2. **Türk hava yolları ile seyahat halinde belirlenen esaslar doğrultusunda özürllüler %40 indirimden yararlanabilir.**
3. Devlet Demir Yolları ana hat yolcu trenleri ile seyahat halinde özürllüler %20 indirimden yararlanabilir.
4. **Telsim** (Cep Özel Engelliler) - **Turkcell** (Destekcell) Cep Telefonlarında Görüşme Ücretinden İndirimli Olarak Yararlanılabilir.
5. Türk Standardları Enstitüsü ile birlikte özürllüler için özel düzenlemeleri içeren **standartlar** hazırlanmaktadır.
6. Özürllülerle ilgili sivil toplum örgütleri, **2908 sayılı kanuna** göre dernekler, **federasyonlar ve konfederasyon** şeklinde örgütlenmiştir.
7. Özürllülerin profesyonel olarak spor yapmaları için devlet bakanlığına bağlı **özürllüler spor federasyonları** vardır.
8. Oy kullanırken seçim kurullarının özürllüler için düzenleme yapmaları gerekmektedir. (**572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 26-27**)
9. Belediyeler 572 sayılı kanun hükmünde kararname gereğince özürllülere uygun düzenlemeleri standartlara uygun olarak yapmak zorundadır. (**572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 3-4**)
10. Belediyeler toplu taşıma araçlarından özürllüleri ücretsiz veya indirimli olarak yararlandırmak zorundadır. (**572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 3-4**)
11. 1580 Sayılı Belediyeler ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Yasası, belediyelere ait ve belediyeler tarafından işletilen veya kiraya verilen büfeler, otoparklar gibi işyerlerinin özürllüler tarafından işletilmesi konusunda kolaylık getirmiştir. (**572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 3-4**)
12. 18 yaşını bitirmiş ve herhangi bir yerden geliri olmayanlar emekli sandığına veya bulunduğu yerdeki valilik veya kaymakamlık **makamlarına başvuru** yaparak **2022 sayılı yasa** gereğince aylık bağlanmasını talep edebilir.
13. Özürllülerin kullandığı araç ve gereçler il ve ilçe **sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları** tarafından karşılanabilmektedir. (**572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 17**)

14. **İmar Mevzuatına** ulaşılabirlikle (fiziksel engellerin kaldırılmasıyla) ilgili hükümler eklenmiştir. buna göre, kaldırımlar, yaya yolları, konutlar ve umumi binalar özürülerin ulaşabilirliğine uygun olarak yapılmak durumundadır.

15. **Özürüler H sınıfı sürücü belgesi alarak özel tertibatlı araç kullanabilirler.**

16. H sınıfı sürücü belgesine sahip olan özürüler **yurt içinden aldıkları özel tertibatlı otomobillerde, katma değer vergisi indiriminden yararlanmakta ve taşıt alım vergisinden muaf tutulmaktadır.**

17. H sınıfı sürücü belgesi olan özürülerden uygun şartları taşıyanların **yurt dışından getirecekleri özel tertibatlı otomobiller için gümrük vergisi muafiyeti** vardır.

18. El ve ayak fonksiyonunu tamamen yitirmiş bulunan özürülerin yurt dışından getirecekleri özel tertibatlı minibüsler gümrük vergisinden muafdir.

19. Sosyal Güvenlik kuruluşlarınca karşılanan araç ve gereçlerin standartlara uygun olarak sağlanması gerekmektedir. **(572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 20-22-23)**

20. özürülü çocuğun resmi veya özel eğitim merkezlerinde aldıkları gelişim ve eğitime ilişkin giderlerin bir kısmı çalışılan kurum, emekli sandığı ve sosyal sigortalar kurumu tarafından **bütçe uygulama talimatları** çerçevesinde karşılanmaktadır. emekli sandığına ve sosyal sigortalar kurumu'na bağlı kişilerin çocuklarının özel eğitimleri için 2002 yılı itibarı ile en fazla 245 milyon tl eğitim yardımı yapılmaktadır.

21. Yükseköğretim kurumuna girmeye hak kazanan ve kayıt yaptırarak öğretime başlayan öğrenci ilk yılında bulunduğu ilin valiliği bünyesindeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı'na başvurması durumunda, **başbakanlık bursundan** yararlandırılır.. ayrıca yardımcı ders araç gereçlerinin temini konusunda özürülü öğrenciye destek verilmektedir.

22. **Kredi ve Yurtlar Kurumu** Genel Müdürlüğünün öğrenci yurtlarından özürülü öğrenciler istemde bulunmaları halinde yararlanabilmektedirler.

23. **Kredi ve Yurtlar Kurumu** tarafından uygulanan harç ve öğrenim kredisi tahsisinde %40 ve üzerinde özürülü olduğunu belgeleyenlere öncelik tanımakta ve harç kredisinin geri ödenmesinde yönetim kurulu kararı ile %50 indirim yapılmaktadır.

24. **2002/58** Sayılı Başbakanlık Genelgesi, özürülere yönelik bir çok düzenlemenin uygulanmasını içermektedir.

25. **4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu**'nun 7. maddesine göre, II sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi mallardan, münhasıran aracı sakatlığına uygun hareket ettirici özel tertibatlı bulunanların malul ve sakatlar tarafından beş yılda bir defaya mahsus olarak bizzat kullanılmak üzere ve %90 ve üstü oranda raporu bulunan tüm özürüler yeni otomobil ve bir kısım ticari araçlarda ö.t.v.'den muafdırlar

26. **197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu**'nun 4. maddesine göre, bizzat maluller tarafından kullanılan ve %90 ve üstü oranda raporu bulunan tüm özürölüler motorlu taşıtlar vergisinden müstesnadır.

27. Serbest meslek erbabı ve ücretli çalışan özürölü vatandaşlarımız ile kendisi özürölü olmasa bile ailesinde özürölü kişi bulunan serbest meslek erbabı ile ücretliler vergi indiriminden yararlanırlar

28. Kamu kurumlarının sakat memur çalıştırma yükümlölüklerinin yerine getirilmesinin takip venedetiminden **Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı** sorumlu ve yetkilidir

29. Kurumlarca özürölü vatandaşlarımıza ayrılan boş devlet memuru kadroları için her yılın Nisan-Mayıs, Temmuz-Ağustos veya Ekim-Kasım dönemlerinde sınav açılmaktadır

30. Sınav duyuruları Devlet Personel Başkanlığı tarafından **resmi gazetede**, tirajı yüksek ulusal gazetelerde ve TRT Televizyon ve radyo kanalları aracılığıyla yapılmaktadır.kurumlar sınav duyurularında işin özelliğı gerektirmediğı sürece özür grupları arasında bir ayırım yapamayacağı gibi özür oranında da üst sınır getiremeyeceklerdir.

31. Sınavlarda özürün özelliğine göre kurumların refakatçi bulundurması gereklidir. Ayrıca özür grupları dikkate alınarak sınav sorusu hazırlamak ve değerlendirmek üzere özel sınav kurulu oluşturulur

32. İşverenlerin belirli bir mesleğı olan özürölüleri öncelikle meslekleri ile ilgili işlerde çalıştırmaları gerekmektedir

33. Kurum ve kuruluşlar çalışma yerlerini özürölü vatandaşlarımızın çalışmasını kolaylaştıracak şekilde düzenlemek gerekli tedbirleri almak ve özürölü vatandaşlarımızın çalışmaları ile ilgili özel araç ve gereçleri temin etmek zorundadır

34. Ülkemizde özürölü vatandaşlarımız için **Türkiye İş Kurumu, Halk Eğitim Merkezleri, Mesleki Eğitim Merkezleri**, Özel Dershaneler, Belediyeler ve özürölülerle ilgili dernek ve **vakıflar tarafından meslek edindirme kursları** açılmaktadır

35. Özürölü vatandaşlarımızın çalıştığı kamu kurum ve kuruluşu özelleştirme kapsamındaysa, kapatma ve tasfiye halleri dışında özürölü vatandaşlarımız işten çıkartılamaz

36. Özelleştirme sonucunda özürölü vatandaşlarımızın çalıştığı kurum veya kuruluşun tasfiye edilmesi veya kapatması halinde işine son verirse bulunulan ildeki Türkiye İş Kurumuna başvurulmalıdır. Bu durumda iş kaybı tazminatı, kanunun diğere çalışanlara tanıdığı hakların iki katı oranında ödenmektedir.

37. Meslek edindirme kurslarından yararlanan özürölü vatandaşlarımıza işe yerleştirmede öncelik tanınır

38. Gerek kamu gerekse özel sektörde özürölü işçi olarak iş bulmayı sağlayacak kurum **Türkiye İş Kurumu**dur.

39. Özürlü işçiler, diğer işçilere yapılan sosyal yardımlardan aynen yararlanırlar.
40. Toplu iş görüşmelerinde özürlü işçiler aleyhine hükümler konulamaz.
41. Özürlü vatandaşlarımız kendi işini kurduğunda gelir vergisi indiriminden yararlanabilir
42. 50 ve daha fazla işçi çalıştıran kamu %4, özel sektör işletmeleri % 3 özürlü çalıştırmak zorundadır.
43. Ceza paraları özürlü vatandaşlarımızın istihdamı, mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu için kullanılmaktadır.
44. yasal kotasının üstünde özürlü çalıştıran işverenleri sigorta primlerinin yarısı devlet tarafından karşılanmaktadır.
45. Türkiye'de **268 özel eğitim okulu ve 351 özel eğitim ve rehabilitasyon kurumu vardır.**
46. **Tüm illerde Rehberlik Ve Araştırma Merkezleri bulunmaktadır.** özürlü çocuğu olan aileler buralara başvurarak çocukları hakkında danışmanlık hizmeti alabilirler.
47. Okullarda kaynaştırma eğitimine ağırlık verilmektedir.
48. Görme engellilere okul öncesi dönemde gündüzlü, **ilköğretim düzeyinde yatılı ve gündüzlü olarak eğitim** verilmektedir.
49. İlköğretim okulunu bitiren görme özürlü öğrenciler öğrenimlerine normal okullarda kaynaştırma yoluyla devam etmektedirler.
50. Braille yazılmış ortaöğretim ders kitapları görme engelliler akşam sanat ve basım evi matbaasında basılıp ihtiyaç sahiplerine talep halinde ulaştırılmaktadır
51. İşitme engellilere okul öncesi, **ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde gündüzlü ve yatılı olarak eğitim hizmeti verilmektedir**
52. İşitme engelli öğrenciler meslek liselerine sınavsız yerleşebilmektedirler
53. Ortopedik özürlülere yatılı ve gündüzlü olmak üzere okul öncesi, **ilköğretim ve meslek lisesi düzeyinde eğitim olanağı sunulmaktadır.**
54. Zihinsel engelliler eğitilebilir ve öğretilir olarak iki ayrı grup okulda eğitim almaktadırlar. bunlar özür derecelerine göre yapılandırılmış okullarda yada kaynaştırma okulları veya sınıflarında eğitim alabilmektedirler.
55. Uzun süre hastanede yatan çocuklar için bazı hastaneler bünyesinde "**hastane ilköğretim okulları**" bulunmaktadır.
56. Üniversite sınavı sırasında ortopedik ve görme özürü bulunanlar için uygun düzenlenmiş sınav mekanları hazırlanır, görme özürlüler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi verilir, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun

eđitimde ve dűzgűn diksiyonlu "yardımcı refakatçi" eşliğinde sınava girme olanađı tanınır.

57. Az gören üniversite öğrencileri fakülte/yüksekokul/bölüm amirliklerine yazılı olarak başvurarak sınav sorularını büyük puntolu harflerle yazılmış olarak sağlayabilirler.

58. Ülkemizde rehabilitasyon hizmeti, **tıbbi rehabilitasyon merkezlerinde** verilmektedir.

59. Ülkemizde hamilelik döneminde bebeđin fiziksel ve zihinsel özűrlű olup olmadıđının saptanması amacıyla **genetik danıřma merkezlerinde** genetik danıřma hizmeti sunulmaktadır.

60. Ülkemizde Ankara ve İstanbul'da olmak üzere özűrlűlere yönelik hizmet götüren iki **diř kliniđi** bulunmaktadır.

61. Sosyal güvenlik kurumlarında Bađ-Kur hariç olmaz üzere (SSK,Emekli Sandığı) iyileştirme hükümleri sayesinde engelsiz sigortalılara nazaran daha erken emekli olma imkanı sağlanmışır.

62. Trafik akıřını engellemek kořuluyla park etmeye elveriřle alanlara araç park edebilirler. (Özűrlű Kimlik Belgesini aracın ön yüzünü görűnecek řekilde asmanız önemle rica olunur.)